

3. Про Антимонопольний комітет України: Закон України від 26.11.1993 № 3660-ХІІ //Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1993, N 50, ст. 472[Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/3659-12>

4. Про захист економічної конкуренції: Закон України від 11 січня 2001 року № 2210-ІІІ //Відомості Верховної Ради (ВВР), 2001, № 12, ст.64 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2210-14>

5. Про захист від недобросовісної конкуренції: Закон України від 7 червня 1996 року № 237/96-ВР// Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1996, N 36, ст. 165[Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/236/96-%D0%B2%D1%80>

6. Розпорядженням АМК України від 23.02.2001 № 32-р «Про Положення про територіальне відділення Антимонопольного комітету України», зареєстроване в Міністерстві юстиції України 30.03.2001 за № 291/5482 (із змінами і доповненнями). [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0291-01>

Журавльов Д.В.

*кандидат юридичних наук, доцент,
заступник директора,*

*Департаменту нотаріату, фінансового моніторингу
юридичних послуг та адвокатських об'єднань
Міністерства юстиції України*

ЦЕНТРАЛЬНІ ОРГАНИ ВИКОНАВЧОЇ ВЛАДИ В АСПЕКТІ ПРИНЦИПІВ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Процес євроінтеграції є досить тривалим та громіздким, а тому потребує значних економічних затрат. Процес адаптації законодавства України до законодавства ЄС полягає у зближенні із сучасною європейською системою права, що забезпечить розвиток політичної, підприємницької, соціальної, культурної активності громадян нашої держави, її економічний розвиток в рамках ЄС і сприятиме поступовому зростанню добробуту громадян, приведенню його до рівня, що склався в державах – членах ЄС. Такий процес потребує не тільки детального правового регулювання та чіткого нормативно-правового забезпечення, а й відповідної основи для прийняття та введення в дію цих правових норм. Таким чином, потрібно прискіпливо вивчити принципи діяльності Європейського Союзу та сформулювати основні правові засади євроінтеграційної діяльності як України в цілому, так і центральних органів виконавчої влади зокрема.

Здійснюючи характеристику діяльності центральних органів виконавчої влади в аспекті євроінтеграції, потрібно коротко зупинитися на розгляді принципів міжнародного права. Основні принципи міжнародного права – це керівні правила поведінки його суб'єктів, що виникають як результат суспільної практики; юридично закріплені засади міжнародного права. Вони являють собою найбільш загальне вираження і практику поведінки, яка встановилася, і взаємодії суб'єктів на міжнародній арені в рамках міжнародних відносин. Характерною особливістю основних принципів міжнародного права є їх універсальність. Це означає, що вони стосуються всіх суб'єктів міжнародного права і є критерієм законності всієї системи міжнародно-правових норм. Дія принципів розповсюджується навіть на ті сфери відносин суб'єктів, що з якихось причин не врегульовані конкретними нормами. Жоден суб'єкт міжнародного права не може розраховувати на будь-

які переваги, що випливають з міжнародного права, не визнаючи при цьому його основних принципів.

Л. Томашевський виділяє такі принципи міжнародного права: 1) їх суть складають вихідні, основоположні правові початки, що визначають вектор розвитку норм міжнародного права і впливають на національні правові системи; 2) універсальність дії, що виражається в їх визнанні з боку світової спільноти; 3) первинна фіксація і подальше підтвердження в концентрованому вигляді в статутних документах і деклараціях універсальних міжнародних організацій; 4) імперативність, тобто обов'язковість як норми *jus cogens* через членство держав в міжнародних організаціях; 5) гарантованість їх дотримання за допомогою міжнародно-правових засобів реагування на їх недотримання [1, с. 385].

Таким чином, при здійсненні євроінтеграційної діяльності центральних органів виконавчої влади суттєву увагу потрібно приділяти принципам міжнародного права, адже саме вони є основоположними при наближенні національного законодавства до вимог Європейського Союзу та слугують основою та системоутворюючим фактором всієї міжнародної нормативної системи, яка включає політичні та моральні норми, звичаї, норми ввічливості.

Першим принципом, який потребує розгляду, є принцип законності. М. Кудрявцева вважає, що законність можна розглядати як центральний принцип права, що визначає багато інших його базових положень. У найширшому розумінні законність – це загальний принцип організації сучасної демократичної держави, основа забезпечення і захисту прав особи і підтримки правопорядку в країні. Законність – основа нормального функціонування всієї суспільної системи [2, с. 120]. Ми погоджуємося із тим, що принцип законності є центральним принципом діяльності органів державної влади як у межах національного законодавства, так і у міжнародно-правових відносинах.

Що стосується діяльності центральних органів виконавчої влади, то відповідно до принципу законності вони повинні діяти у межах наданих їм повноважень, не порушуючи законів. Нормативно-правові акти центральних органів влади, що регулюють питання євроінтеграції держави, не повинні суперечити міжнародним або національним законам. Такі акти повинні ухвалюватися на виконання Конституції України, міжнародних договорів, законів України та Європейського Союзу.

Іншим суттєвим принципом діяльності центральних органів виконавчої влади у сфері євроінтеграційної діяльності є принцип узгодженості. Цей принцип відтворює взаємозалежність і несуперечливість одне одному рішень і дій центральних органів виконавчої влади у євроінтеграційному процесі. Тобто потрібно пам'ятати про те, що тільки спільна діяльність усіх центральних органів виконавчої влади спроможна реально отримати позитивний результат у галузі євроінтеграційної діяльності. Робота кожного окремого міністерства чи відомства тим чи іншим чином переплітається із роботою іншого міністерства та відомства, а тому в цьому процесі важливо здійснювати обдумані та узгоджені дії, що здатні реально прискорити процес адаптації національного законодавства до вимог Європейського Союзу.

Важливим принципом євроінтеграційної діяльності вважають принцип безпосереднього застосування права. Як визначено у азбуці європейської інтеграції, безпосереднє застосування європейського права означає, що норми європейського законодавства діють на території держав-членів відразу, без їх перетворення в норми національного права. Тому судові органи держав-членів зобов'язані застосовувати його як внутрішнє право [3, с. 79]. Таким чином,

Україна, переймаючи вимоги європейських співтовариств, зобов'язана у своїй діяльності ставити проголошені правові норми вище національних та безпосередньо виконувати їх на своїй території при здійсненні будь-якої правової діяльності. Використання цього принципу зрівнює держави у правах та обов'язках, сприяє однаково застосуванню закону на території усіх держав та спрощує процедуру дії норм Європейського Союзу на території держав.

Принцип стабільності виявляється у підтриманні євроінтеграційного процесу України на тому рівні, що дозволяє здійснювати відповідні постійні дії. Стабільність – це постійність у євроінтеграційному процесі, що забезпечується шляхом систематичної підтримки високого рівня співпраці державних органів України з іншими державними органами зарубіжних країн.

Принцип об'єктивності передбачає чітке додержання вимог об'єктивних закономірностей суспільного розвитку, врахування реальних можливостей (матеріальних, технічних, інтелектуальних) держави щодо реалізації тих чи інших управлінських рішень. Цей принцип виявляється при формуванні державно-управлінського впливу. Таким чином, центральні органи виконавчої влади при здійсненні підготовки основних напрямів діяльності у відповідних сферах суспільного життя повинні враховувати не тільки вимоги міжнародно-правових актів, на основі та на виконання яких розробляється євроінтеграційна політика для України, а й можливості самої держави щодо реалізації та повного виконання поставлених вимог.

Принцип ефективності означає спрямованість своєчасного ухвалення центральними органами виконавчої влади рішень, які ґрунтуються на чітко визначених цілях та опираються на оцінювання можливих наслідків або на попередній досвід. Як зазначають О.Ю. Оболенський та С.В. Сьомін, принцип ефективності означає, що політичні рішення повинні бути ефективними та своєчасними, базуватись на чітко визначених цілях, на оцінці можливих наслідків і, наскільки це можливо, на попередньому досвіді. Ефективність також залежить від пропорційного і однакового виконання рішень ЄС і їх прийняття на належному рівні [4, с. 76].

Наступним принципом є принцип відкритості. Н.В. Гудима зазначає, що під відкритістю слід розуміти забезпечення органами влади можливості вільного доступу громадян до здійснення управління державними справами шляхом прийняття або впливу на прийняття управлінських рішень [5, с. 79].

У діяльності центральних органів виконавчої влади принцип відкритості є одним із найважливіших, адже на сьогодні у зв'язку із розвитком громадянського суспільства широкого значення набула суспільна думка щодо здійснення органами влади своєї діяльності, особливо з питань євроінтеграції. Принцип відкритості передбачає безперешкодне ознайомлення громадськості із тими процесами, що відбуваються як у межах держави, так і на міжнародному рівні.

Таким чином, проаналізувавши основні правові засади євроінтеграційної діяльності центральних органів влади, ми визначили, що під основними засадами (принципами) потрібно розуміти основні, найбільш загальні ідеї, правові начала, вихідні ідеї, що покладені в основу діяльності центральних органів виконавчої влади та на основі яких здійснюється правове та організаційне забезпечення євроінтеграційної діяльності відповідного органу. Інакше кажучи, принципи визначають, на яких саме засадах повинна здійснюватися євроінтеграційна діяльність кожного центрального органу влади у відповідній сфері суспільних відносин.

Список використаних джерел:

1. Томашевский К.Л. Общеизвестные принципы международного права в сфере труда: актуальные проблемы / К.Л. Томашевский // Российский ежегодник трудового права. – 2010. – № 6. – С. 376-395.
2. Кудрявцев Ю.А. Законность и демократия / Ю.А. Кудрявцев // Правовой режим законности: вопросы теории и истории: матер. Межвуз. науч.-теорет. конф. – СПб., 2001. – С. 119-121.
3. Яковюк І.В. Азбука європейської інтеграції: навч.-метод. посібник / І.В. Яковюк, Л. Трагнюк, В. Медеяєв. – Х., 2006. – 165 с.
4. Європейський досвід державного управління: [курс лекцій] / за заг. ред. О.Ю. Оболенського, С.В. Сьоміна, А.О. Чемериса та ін. – К., 2007. – 76 с.
5. Гудима Н.В. Принципи відкритості і прозорості та їх реалізація в державному управлінні України / Н.В. Гудима // Вісник НАДУ. – 2005. – № 3. – 77-83 с.

Ісаков М.Г.

*кандидат юридичних наук,
президент консультаційної юридичної фірми «Глобус»,
голова Харківської міської колегії адвокатів*

ДО ПИТАННЯ ЗНАЧЕННЯ ГРОМАДСЬКОГО КОНТРОЛЮ ПРИ ДІЯЛЬНОСТІ СУБ'ЄКТІВ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Громадська думка відображає уявлення (оцінки, судження) найактивнішої частини населення щодо ефективності, корисності, правильності державних рішень. Вона є масивом інформації для суб'єктів державної влади. Урахування громадської думки – це канал зворотного зв'язку в системі державної діяльності, використання інформаційного масиву для вироблення і прийняття найбільш обґрунтованих та ефективних державних рішень [1, с. 207].

До громадського контролю відносять контроль з боку різних громадських об'єднань – профспілок, трудових колективів, партій, рухів, фондів та інших утворень. Дехто до нього відносить і контроль з боку громадян. З цим твердженням погоджується В. М. Гаращук, вказуючи, що «саме громадський контроль та звернення громадян, на відміну від контролю державних спеціалізованих органів, найчастіше проводяться в опосередкованій формі, коли контролююча структура не напряму, а через певні компетентні державні органи впливає на стан справ у тій чи іншій сфері (об'єкті), який контролювала. Опосередкованим такий контроль є й тому, що в цьому випадку людина діє не як окрема контролююча «одиниця», а як представник громадського утворення» [2, с. 169].

Однією з важливих рис громадського контролю є те, що він не завжди визначається та регулюється межами правового регулювання. З'являються нові суспільні відносини, що вимагають реагування з боку громадськості, в тому числі і у формі громадського контролю. Не завжди законодавець встигає за відповідними змінами. Однак, це не означає, що держава не повинна регулювати питання громадського контролю, інша справа, що таке регулювання повинно бути менш формалізованим, ніж у випадку громадського контролю. Такі форми громадського контролю, що насамперед, пов'язані із втручанням громадськості в особисті права і свободи громадян, правом застосовувати державно-примусові заходи (наприклад, при здійсненні